

İŞVERENİN SORUMLU OLACAĞI TRAFİK-İŞ KAZALARI

TRAFİK-İŞ KAZASI SONUCU ÖLÜM – İŞVERENİN SORUMLULUĞU İŞVERENCE GÖREVLENDİRİLEN DİĞER İŞÇİNİN YAPTIĞI KAZA

İşverence görevlendirilen diğer bir işçinin kullandığı özel araba ile görevde iken trafik kazası sonucu ölen işçinin mirasçıları işverene karşı tazminat davası açabilirler.

Bu durumda işveren ilke olarak sorumlu olup, varsa ölenin kusuru oranında sorumluluktan kurtulur. (1475 S.K. Mad. 73

Davanın konusu miras bırakanın kazada ölümü nedeniyle işverenden destekten yoksun kalma tazminatının alınması isteğinden ibaret olup dava, olayda işverenin kusurunun bulunmadığı, işverenin diğer bir işçisinin kullandığı öze! vasıtanın trafik kazası yapması sonucu öldüğü vasıta sahibinin mirasçıları aleyhine dava açılabilceği gerekçesiyle reddedilmiştir.

Davacıların miras bırakanı, davalı şirket Yönetim Kurulu kararı ile görevli olarak Avrupa'ya gönderilmiştir. Kazayı yapan işverenin diğer bir işçisi, vasıtayı kullanan kişi dahi işverence aynı şekilde görevlendirilmiştir. Kaza dönüş sırasında meydana gelmiş olup bir iş kazasıdır. İşverenin yolculuk için herhangi bir öneride bulunduğu, işçinin de bu öneriye aykırı davrandığı ileri sürümemiştir. O halde işveren ilke olarak tazminatla sorumlu olup varsa miras bırakanın kusuru oranında sorumluluktan kurtulur. Mahkemece bu esaslara aykırı olarak yazılı gerekçelerle davanın reddi isabetsiz olup, bozmayı gerektirmiştir.

9.H.D.05/04/1983, E.1983/374 - K.1983/3094

**TRAFİK-İŞ KAZASI
İŞVERENİN, İŞÇİ SAĞLIĞI VE İŞ GÜVENLİĞİ HÜKÜMLERİNE
UYUP UYMADIĞININ ARAŞTIRILMASI GEREĞİ**

Özet: Davalının, ölen sigortalının işvereni olarak, 506 sayılı yasanın 26/1. maddesine göre kastı veya işçilerin sağlığını koruma ve iş güvenliği ile ilgili mevzuat hükümlerine aykırı hareketi veya suç sayılabilir bir hareketi ile iş kazasının oluşumuna etkide bulunması durumunda sorumludur.

Davanın yasal dayanağı 506 Sayılı Yasanın 10 ve 26. maddeleridir. Davacı Kurum, **trafik-iş kazası** sonucu ölen sigortalının hak sahiplerine bağlanan gelirin **işveren** Malatya Pazarı Kuruyemiş A.Ş., karşı araç sürücüsü F.D. ve bu aracı zorunlu mali mesuliyet sigortası ile sigortalayan **sigorta şirketi** B. Sigorta A.Ş.den rücu tahsilini istemektedir.

506 sayılı Yasanın 4. maddesine göre, davalı M.P.Kuruyemiş A.Ş. ölen sigortalının işvereni olarak 506 Sayılı Yasanın 26/1. maddesine göre kastı veya işçilerin sağlığını koruma ve iş güvenliği ile ilgili mevzuat hükümlerine aykırı hareketi veya suç sayılabilir bir hareketi ile iş kazasının oluşumuna etkide bulunması durumunda sorumludur. Davalı M.P.Kuruyemiş A.Ş.nin bu madde gereğince olayda kusurlu olup-olmadığının belirlenmesi ve belirlenen bu kusur üzerinden 10. madde sorumluluğunun tespit edilmesi gerekir.

Mahkemece, işveren davalının 506 Sayılı Yasanın 26/1. maddesi kapsamında kusurluluğu belirlenmeden hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır.

10.HD.03.05.2005, E.2005/1687-K.2005/4986

ARAÇLARIN İŞ YERİNDEN SAYILMASI – İŞ KAZASININ TESPİTİ

Davacının davalı şirketin işçisi olduğu, şirketin cam sehpalarını pazarladığı, olay günü, davalıya ait Halim'in yönetimindeki kamyonetin Tır kamyonuna arkadan çarpması sonucu yaralandığı anlaşılmaktadır. Olay, 506 sayılı Yasanın 11/A (a-b-c) maddelerine göre iş kazası olduğu açık ve belli iken mahkemece davanın reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

Öte yandan aynı Yasanın 5/2. maddesine göre araçlar da işyerinden sayılır.

Davacı, 20.9.1997 tarihinde meydana gelen olayın iş kazası olduğunun tespitini istemiştir. Mahkemece davanın reddine karar verilmiş ise de bu sonuca eksik inceleme ve araştırma sonucu ulaşılmıştır.

Olay günü, pazarlamacılık yapan davacının davalıya ait Halim'in yönetimindeki kamyonetle Adana'dan dönerken Kartal Samandıra çıkışında önde gitmekte olan Tır kamyonuna arkadan çarpmak suretiyle davacının yaralandığı anlaşılmaktadır.

Bu yönüyle davanın yasal dayanağı 506 sayılı Yasanın 11-A maddesidir. Anılan maddeye göre iş kazası, sigortalıyı hemen veya sonradan, bedence ve ruha arızaya uğratan olaydır. Öte yandan aynı Yasanın 5/2. maddesinde araçlarında işyerinden sayılacağı belirlenmiştir.

Davalı işveren ile dinlenen davalı tanıkları, davacının kendi adına pazarlamacılık yaptığını, kamyonetin işveren tarafından emaneten verildiğini, kaza sonucu davalının 4.000.000 TL. tedavi yardımını insani duygularla yaptığını, işverenin işçisi olmadığını kendi adına çalıştığını, davalı şirketin cam sehpalarını da bu arada pazarladığını ifade etmişlerdir.

Dinlenen davacı tanıkları ise davacının davalı işveren yanında ücret + primle çalıştığını, Halim'in davalıya ait aracın şoförü olduğunu açıklamışlardır.

Davalı şirket müdürü Hamza kazadan 20 gün önce alınan aracı davacıya kullanması için verdiğini, kendi şirketlerine ait faturaları kullanması için izin verdiklerini, davacının aracı Adana'ya götürdüğünü bilmediğini, tedavi yardımını iyilik olsun düşüncesi ile yaptıklarını, davacının kendi şirketlerinin işçisi olmadığını savunmuş ise de, yeni alınan bir kamyonetin bir kaza sonucu araç sahibine terettüp edecek sorumluluğun ne olabileceğini, araç sahibinin düşünmesi ve kamyonetin kullanılmasından da bilgisi olması gerekir. İşverenin davacının Adana'ya gittiğinden haberim yoktu şeklindeki savunması inandırıcı bulunmamaktadır.

Dosyada bulunan müfettiş raporları, dinlenen davacı tanıkları ile davalı şirket müdürünün açıklamalarının değerlendirilmesinden, davacının davalı şirketin işçisi olduğu, şirketin cam sehpalarını pazarladığı, meydana gelen olayın, 506 sayılı Yasanın 11/A (a-b-c) maddelerine göre iş kazası olduğu açık ve belli iken mahkemece davanın reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

21.HD.27.05.2002, E.2002/3230 - K.2002/4964

KİRALANAN ARAÇTA KAZA – İŞVERENİN SORUMLULUĞU

Bir İşverenin kiraladığı aracın şoförü, o işverenin emir ve talimatı altında sayılmak gerekir. Bu nedenle, kiralanan araçta meydana gelen trafik kazasında malûl kalan işçi, işverenine karşı maddi ve manevî tazminat talebinde bulunabilir. (1475 S.K. Mad. 1, 73)

Davalı işveren işçilerin işyerinden evlerine götürülüp getirilmeleri için, üçüncü bir şahısla taşıma sözleşmesi yapmıştır. Bu sözleşme uyarınca, üçüncü şahıs, kendi araç ve şoförü ile işçileri taşımayı taahhüt etmiştir.

Olay günü işçilerin bu şekilde temin edilen araçla götürülmekte oldukları bir sırada işçileri taşıyan aracın geçirmiş olduğu trafik kazası sonucu taşıtta bulunan davacı yaralanarak sürekli iş göremezliğe maruz kalmıştır. Ceza davasında servis aracı şoförü 8/8 oranında kusurlu bulunarak mahkûm olmuştur. Davacı, ceza davasında tesbit edilen kusura dayanarak aracı kiralayan kendi işvereni aleyhine bu tazminat davasını açmıştır.

Olay, işverenin kiraladığı araçta meydana geldiği için bir iş kazasıdır. SSK'ca da iş kazası sayılarak gelir bağlanmıştır. Esasen bu konudaki taraflar arasında bir uyumsuzluk yoktur. Uyumsuzluk zararı doğuran olay ile işverenin fiili arasında sorumluluğu gerektiren bir illiyet bağının bulunup bulunmadığı noktasında toplanmaktadır. Öncelikle belirtmek gerekir ki, taşıma sözleşmesine de dayansa, araç şoförünü, işverenin emir ve talimatı altında saymak gerekir. Taşıma sözleşmesinde de araç ve şoförün işverenin talimatlarına uyacağı yazılıdır. Burada 1475 sayılı İş Kanununun 1. maddesinin son fıkrası hükmünün varlığı söz konusudur. Böyle olunca asıl işveren olan davalının, davacıya karşı anılan yasa hükmü uyarınca sorumlu olması gerekir ve bu durumda yapılacak iş, davalının sorumluluk derecesini tesbit etmekten ibaret olacaktır. Yargıtay İçtihatları bu yöndedir. Mahkemenin kararında sözünü ettiği Yargıtay kararlarındaki olaylar ve hukuki sebepleri başkadır. Bu olaydaki araç şoförü sözü edilen Yargıtay kararlarında konu edilen olaylardaki «üçüncü kişi» anlamında değildir. Kararlara yanlış anlam verilerek davanın reddi isabetsiz olup, bozmayı gerektirmiştir.

9.H.D.18/01/1989, E.1988/10312 - K.1989/139

KİRALANAN SERVİS ARACININ YAPTIĞI KAZA İŞVERENİN SORUMLULUĞU

506 sayılı Yasa'nın 11/A (e) maddesine göre, sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere toplu olarak götürülüp getirilmeleri sırasında meydana gelen olaylar iş kazası olarak nitelendirilirler. Keza 1475 Sayılı Yasanın 1'inci ve 506 Sayılı Yasanın 5.maddesi 2.fıkrasında açıkça belirlendiği üzere, "araçlar" işyeri kapsamında kabul edilmişlerdir. Şu duruma göre servis düzeninin bulunduğu bir işyerinde sigortalıların güvenli bir şekilde işyerine götürülüp getirilmeleri işveren yükümünde olan bir sorumluluktur

Davacı, trafik işkazaı sonucu yaralanmadan doğan maddi ve manevi tazminatın ödetilmesi davasının yapılan yargılaması sonunda, ilamda yazılı nedenlerle davanın husumet yönünden reddine ilişkin hükmün süresi içinde temyizen incelenmesi davacı vekilince istenilmesi üzerine dosya incelenerek işin gereği konuşulup düşünöldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi:

İş kazası sonucu meydana gelen olayda, kazaya neden olay, anlaşmalı servis şoförünün işverenin işçisi olmaması nedeniyle kazalı işçinin tazminat istemi yerinde bulunmamışsa da bu sonuç usul ve yasaya uygun değildir.

Gerçekten, olayın bir iş kazası olduğu ve davacının bu kazada zarara uğradığı yönünde bir uyuşmazlık bulunmamaktadır. Uyuşmazlık, zarara uğrayan işçinin bindiğı servis aracının işverene ait olmamasına ve buna bağılı olarak kazaya neden olan sürücü ile işveren arasında hizmet akdi bulunup bulunmadığı ve bunun sonucu, işverene sorumluluk düşüp düşmeyeceğı konusuna ilişkindir. 506 Sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 11/A (e) maddesinde açıkça gösterildiğı üzere, sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere toplu olarak götürölüp getirilmeleri sırasında meydana gelen olaylar iş kazası olarak nitelendirilirler. Keza 1475 Sayılı Yasanın 1'inci ve 506 Sayılı Yasanın 5.maddesi 2.fıkrasında açıkça belirlendiğı üzere, araçlar işyeri kapsamında kabul edilmişlerdir. Şu duruma göre servis düzeninin bulunduğu bir işyerinde sigortalıların güvenli bir şekilde işyerine götürölüp getirilmeleri işveren yükümünde olan bir sorumluluktur.

İşverenin bu görevi kendi araç ve işçisiyle yapılabileceğı gibi, taşıma sözleşmesine bağılı olarak da yaptırılması mümkündür. İşçi taşıma işinin işveren nam ve hesabına yapılması durumlarında, işçiye karşı sorumluluk doğrudan işverene aittir. Servis işini yüklenenle servisten yararlanan işçiler arasında, doğrudan hukuksal ilişki bulunmamaktadır. Bu nedenle; işverenin, taşıma sırasında doğrudan sorumlu olduğu gözetilmeksizin istemin reddi usul ve yasaya uygun bulunmamaktadır. O halde, davacının, bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

21.HD.04.04.2000, 1565-2581

TAŞIMA İŞİNİN BAŞKASINA YAPTIRILMASI İŞVERENİN SORUMLULUĞU

İşveren, işçileri şehire taşıma yükümlülüğünü üzerine almakla, bu yükümlülük iş sözleşmesinin şartları arasına girmiştir. Bu nedenle, taşıma işini sözleşme ile başka bir şahsa yaptırmakta olması ve kazanın da bu sırada vuku bulması, işverenin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

Olay, günlük çalışmanın sona ermesinden sonra davalı işletmenin her zaman olduğu gibi sağladığı taşıt aracı ile işçilerini şehire taşırken meydana gelmiş ve davacı işçi yaralanmıştır. Olay, iş kanununun 73.maddesinde yazılı olduğu gibi, iş yerinin gerekli güvenlik tedbirlerini almaması suretiyle meydana gelmediği gibi, kazanın iş süresinden sayılan bir zamanda vuku bulmadığı da açıktır. Fakat davalı, her gün günlük işin sonunda, işçileri şehire taşıma yükümlülüğünü üzerine almıştır. Bu yükümlülük iş sözleşmesinin şartları arasına girmiştir. Bu itibarla davalının taşıma sırasında meydana gelen kazadan akdi bir sorumluluğu bulunduğu kabul edilmek gerekir. Öte yandan davalı işletmenin taşıma yükümlülüğünü sözleşme ile başka bir şahsa yaptırmakta olması ve kazanın da bu sırada vuku bulması yukarıda açıklandığı gibi davalının sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.

O halde tarafların iddia ve savunmaları üzerinde durulmalı ve gerektiğinde bilirkişiye inceleme yaptırılmak suretiyle varılacak sonuç uyarınca bir karar verilmelidir. Mahkemenin bu yönler üzerinde durmaksızın davayı red etmesi usule ve yasaya aykırıdır.

9.H.D.28.2.1972, 26184-4136

KİRALANAN KAMYONDA KAZA – İŞVERENİN SORUMLULUĞU

İşverenin kiraladığı kamyonun işçileri götürüp getirirken iş kazası meydana gelmiş olması halinde işveren sorumludur.

Davacının, murisinin iş kazası sonucu ölmesi üzerine uğradığı maddi ve manevi zararın ödetilmesi isteğiyle açılan davanın ilâmda yazılı nedenlerle reddine ilişkin hükmün süresi içinde duruşmalı olarak temyizden incelenmesi davacı avukatınca istenilmiştir.

Toplu İş Sözleşmesinin 56'ncı maddesine göre işveren, işçileri işyerine götürüp getirmeyi kabul etmiştir. Buna göre, işçileri kendisi götürüp getirmesi gerekirken, başka bir kamyon kiralamıştır. Bu kamyonla işçileri sevkederken iş kazası meydana gelmiştir.

İşverenin temin ettiği kamyonla seyahat eden işçinin mirasçılarının kazadan dolayı tazminat istemeye hakkı vardır. İşveren ile nakliye müteahhidi arasındaki sözleşme, işçinin tazminat hakkına tesir etmez. İşverenin sonradan nakliye müteahhidine rucu etmesi mümkündür. Bu yönler nazara alınmadan davanın reddi usule ve yasaya aykırıdır.

9.HD.19.11.1974, E.1973/31437 - K.1974/25570

İŞYERİNE GETİRİLİP GÖTÜRÜLME SİRASINDA KAZA YOLDA GEÇEN SÜRENİN İŞ SÜRESİNDEN SAYILMASI İŞVERENİN SORUMLULUĞU

İş süresinden sayılması gerekli yolda geçen süre içinde meydana gelen bir kazanın, iş kazası olarak kabulü gerekir.

Davacı vekili 5/4/1966 tarihli dava dilekçesiyle, DSİ.araştırma Sitesi İçme Suyu işyeri işçilerinden müvekkillerinin murisi olan Zekeriya Sungur'un 24.12.1963 tarihinde işveren tarafından temin edilmiş bulunan bir vasıta ile Ankara'dan hareketle işyerinin bulunduğu Esenboğa'ya giderken vuku gelen bir kaza neticesinde vefat ettiğini beyanla olayın cereyan tarzına göre hadisenin "iş kazası" olarak kabulüne karar verilmesini istemiştir.

Davalı vekili 28/8/1967 tarihli cevap layihası ile, işçileri Ankara'dan işyerinin bulunduğu Esenboğa'ya getiren vasıtanın işveren tarafından temin edilmiş olmayıp, müteveffa işçinin diğer işçi arkadaşları ile anlaşarak hususi olarak tuttıkları bir vasıta olduğunu, bu itibarla hadisenin iş kazası olarak tavsif olunamayacağını beyanla davanın reddini istemiştir.

Mahkeme sırasında dinlenen şahitler, müteveffa işçi ile diğer işçilerin, işveren tarafından temin olunan bir minibüsle her sabah Zincirli Caminin önünden alınarak, işyerinin bulunduğu Esenboğa'ya götürüldüklerini ve akşamları da yine aynı surette aynı yere bırakıldıklarını beyan etmişlerdir.

Bu duruma göre, hadise 3008 sayılı Kanununun 40 ıncı maddesine göre günlük iş müddetlerinden sayılması gereken süre içinde vukua gelmiş olduğundan, gerek olay tarihinde yürürlükte bulunan 4772 sayılı Kanununun 6917 sayılı Kanunla muaddel 2 nci maddesine göre ve gerekse halen yürürlükte bulunan 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 11 inci maddesi gereğince müteveffa işçinin ölümüne sebep olan kazanın bir iş kazası olarak kabulü gerekmektedir.

9.HD.21.02.1967, 3136-3787

YOLDA GEÇEN SÜRENİN İŞ SÜRESİNDEN SAYILMASI

Çalışma süresinden sayılan yolda geçen sürede meydana gelen kazanın, iş kazası sayılması gerekir.

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle işçinin İş Kanununun 40 ınci maddesine göre yolda geçen süresinin iş süresinden sayılmasına ve kaza da bu süre içinde vuku bulmuş olmasına göre, yerinde görülmeyen bütün temyiz itirazlarının reddiyle usul ve yaasaya uygun olan hükmün onanması gerekmiştir.

9.HD.09.03.1967, 2348-1867

İŞVERENİN ÖNLEM ALMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

İşçilerin kazaya sebebiyet veren tehlikeli hareketlerini önlemeyen ve bu yolda gerekli tedbiri zamanında almayan işveren, anılan tehlikeli hareketlerin meydana getirdiği iş kazasına ilişkin zarardan sorumlu olmalıdır.

Dosyadaki tanık sözlerinden, davalı işletmenin yol işlerinde çalışan işçileri ve bu arada ölen işçi İlyas Sarı, her zaman olduğu gibi olay günü de paydos yapmaya yarım saat kaldığı halde yolun onarımı işinde çalışmakta olan buldozere binmek istemişlerdir. Kaza da bu sırada olmuş, İlyas Sarı buldozerin paletleri altında kalarak ölmüştür.

Ölüme sebebiyet veren buldozer motorlu araçtır; insan taşımaz, yani taşıt aracı değildir. Bu yüzden işçilerin akşam paydosundan sonra evlerine dönerken yaya yürümek için buldozere binmeleri doğru değildir. İşverenin, işçilerin bu tehlikeli hareketlerini önlemek için tedbir alması veya işçilere iş dönüşü için uygun taşıt aracı sağlaması gerekirdi.

O halde, bu konuda taraflardan bilgi almak ve gerekirse ikame edecekleri delilleri toplamak ve bundan sonra işverenin olayda kusurlu olup olmadığı yönü, üç kişilik bilirkişi kuruluna inceletmek gerektir.

Mahkemenin bu yönü gözönünde tutmaksızın eksik soruşturmaya dayanarak kusurun tümü ölen işçide olduğu inancına vararak isteği reddetmesi usule ve kanuna aykırıdır.

9.HD.12.07.1968, 4741-10103

İŞVERENİN OTORİTESİ ALTINDA İKEN MEYDANA GELEN KAZA

İşçinin işverenin otoritesi altında bulunduğu bir zamanda meydana gelen her kaza iş kazasıdır.

Davanın konusu, iş kazası sebebiyle meydana gelen zararların ödetilmesi isteğine ilişkindir. Mahkeme, iş kazasının oluşunda taraflara hiç bir kusur yükletilemeyeceğini söyleyen bilirkişi raporundaki görüşü benimseyerek tazminat isteğinin reddine karar vermiştir. Buna karşı davacı taraf, mahkeme kararının kanuni gerektirici sebeplere dayanmadığını ileri sürmüştür.

1- Gerçekten destekten yoksun kalanların miras bırakanı, Karadeniz Ereğlisi Demir Çelik Fabrikası temel kazısını yapan davalı Morison Şirketinde şoför olarak çalışmakta iken 30.8.1963 günü 70 metre derinlikteki bir uçuruma yuvarlanarak ölmüştür. 29.11.1965 tarihli bilirkişi raporunun sonuç kısmında “direksiyon kilitlenmesi sonucu vukua gelen bu olayda, vasıtayı kullanan şoför ile davalı müteahhide veya başka bir şahsa yüklenebilecek bir kusur, ihmal ve tedbirsizlik görülmemiştir” sözleri yazılıdır. Yine bilirkişi kurulu anılan raporun üçüncü sahifesinde direksiyon kilitlenmesinin, direksiyon mili helezon dişlisi veya sektör mili dişlisinin kırılması ve kırılan parçanın her iki dişli arasında kalması sonucu vukua geldiğini ve bunun da ender olmakla beraber, teknik bir arıza şumulüne gireceğini belirtmişlerdir. Şu hale göre kamyondaki .teknik arıza ile kaza arasında uygun sebep ve sonuç bağı bulunduğunu kabul bir zorunluluktur. Bilirkişi kurulu Şoförler Cemiyeti Başkanı ile il genel meclis üyesi ve bir de maden mühendisinden oluşmuştur. Bu kurul, olayın oluş sebeplerini tayin konusunda bir fikir sahibi olmakla beraber, iş kazalarında, genel sorumluluk hukuku bakımından kesin bir mütalâa verme yetkisine sahip değildir. O halde, bu meselede, işgüvenliği kurallarına ve tüzük hükümlerine vakıf bir makine mühendisine inceleme yaptırılıp varılacak sonuca göre bir karar verilmek gerekir. Mahkemenin yetersiz bir bilirkişi raporuna dayanarak davayı reddetmiş olması yasaya ve usûle aykırıdır.

2- Mahkemenin de kabul ettiği gibi iş kazasının oluşunda miras bırakana hiç bir kusur yöneltilemeyeceği bilirkişi raporunda belirtilmiştir. Bundan başka kaza, davalı ortaklığa ait işin yapılması sırasında meydana gelmiştir. Yine sigorta hukukunun genel kurallarına göre işçinin işverenin otoritesi altında bulunduğu bir zaman dilimi içinde vukua gelen her kaza iş kazasıdır. Esasen olay, o tarihte yürürlükte olan 4772 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin B bendindeki tarife tamamen uygun bir karakter taşımaktadır. 506 sayılı Kanunun 11 nci maddesinin 6 ncı fıkrası da aynı prensibi muhafaza etmiştir. Anılan Kanunun 37 nci maddesindeki sorumluluk şartlarının gerçekleşmesi, Sosyal Sigortalar Kurumu tarafından işverene karşı dava açılması haline özgüdür. İş kazasına uğrayan işçinin veya hak sahiplerinin, iş kazalarından dolayı açacakları davaların hukukî sebebi, sigorta kanunları hükümlerince sağlanan haklar ve menfaatler dışındaki zararların ödetilmesi ilkesine dayanır. O halde bu olayda işverenin patrimuvanına risk yükleyen klasik sorumluluk kuralları söz konusu olmak gerekir.

İş Hukuku alanındaki bilimsel içtihatlar ve özellikle risk nazariyesi sanayinin gelişmesiyle iş kazalarına karşı işçilere garantiler getirme zorunluluğunun belirgin bir ifadesi olarak görünür. Yine meseleyi aynı zamanda sosyal plan üzerinde inceleyen risk nazariyesi, bütün toplumu faydalandıran bir ilerleyiş hamlesine, elleriyle çalışanları feda etmenin en ilkel adalet fikrine karşıt olacağı görüşünü savunur. Bütün toplum, sanayi devriminden faydalandığına göre, bu gelişimin mağdurları için kollektif bir garanti sağlamak zorundadır. Keza bu nazariyeden ilham alınarak iş kazalarında, klasik sorumluluk kurallarının benimsenmesi yoluna gidilmiş ve işverenin patrimuvanına risk yükleyen içtihat, sigorta hukukunun temel ilkesi olarak vücut bulmuştur. (Örneğin 27.3.1967 günlü ve 1/3 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı da bu görüşün bir tezahürüdür.) Mahkemece bu hukukî esas gözönünde tutulmaksızın tazminat isteğinin reddi de yasaya uygun bulunmamıştır.

9.HD.13.03.1967, 2341-1970

BANKA TARAFINDAN KİRALANAN ARAÇTA GEÇİRİLEN KAZA İŞ KAZASI SAYILMASI

İşveren tarafından kiralanan araçla görev dönüşü trafik kazası geçirerek ölen Banka görevlisinin desteğinden yoksun kalan haksahiplerinin açtığı davada, işveren, istihdam eden sıfatıyla sorumludur.

Dava, iş kazası sonucu ölen işçinin haksahiplerinin maddi ve manevi tazminat istemlerine ilişkindir. Olay günü Kars Akbank Şubesinde görevli olan davacıların murisi Hasan Hüseyin Kaygısız, Muhasebe Tedbirler Talimatnamesi gereğince piyasadan temin edilen Engin Haskaya'ya ait 36 AH 578 plakalı ticari taksi ile Kars Akbank Şubesinden Erzurum'a mevduat götürüp dönerken Erzurum Karayolunda 36 AD 699 plakalı Özkan Gündüz yönetimindeki minibüs ile 36 AH 578 plakalı aracın çarpışması sonucu ölmüştür.

Olayda minibüs şoförü Özkan Gündüz'ün 5/8, taksi şoförü Engin Haskaya'nın 3/8 oranında kusurlu oldukları uyuşmazlık konusu değildir. Uyuşmazlık, davalı Banka'nın istihdam eden sıfatıyla sorumlu olup olmayacağı noktasında toplanmaktadır.

Gerçekten 27.03.1957 gün 1/3 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında da açıklandığı üzere, BK.'nın 55.maddesi uyarınca istihdam edenin sorumluluğu için kendisinin veya çalıştırdığı kişinin kusuru koşul değildir. Buradaki sorumluluk "özen ve gözetim ödevinin" objektif olarak yerine getirilmemesinden kaynaklanan kusura dayanmayan bir sorumluluktur. Ne var ki, istihdam edenin sorumluluğu için, istihdam edenler istihdam olunan arasında çalıştırma ve bağımlılık ilişkisinin bulunması, zararın hizmetin ifası sırasında ve hizmetle ilgili olarak oluşması, eylemin hukuka aykırı olması ve eylem ile zarar arasında uygun nedensellik bağının bulunması gerekir.

Somut olayda, zarar davalı Bankada bulunan mevduatın nakli sırasında hizmetle ilgili olarak çalıştırdığı Engin Haskaya'nın kusurlu davranışı sonucu meydana gelmiştir. Eylemle zarar arasında uygun nedensellik bağı kesilmemiştir. İstihdam eden sıfatıyla davalının sorumlu tutulması gerekir.

Mahkemece, bu maddi ve hukuki olgular gözönünde tutulmaksızın yazılı şekilde karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

21.HD. 09.02.1999, E.1998/9039 – K.1999/486

İŞVERENİN YARDIMCI KİŞİLERDEN SORUMLULUĞU KİRALANAN SERVİS ARACININ KAZA YAPMASI

Davalı Bankanın, personel taşıma sözleşmesi yaptığı araçta meydana gelen kazadan dolayı, Borçlar Kanunu 100.maddesine göre işveren Banka sorumludur.

Dava, davalı bankanın personeli olan davacıların murisinin davalı banka tarafından temin edilen araçla iş yerine gitmekte iken meydana gelen trafik kazasında ölümü nedeniyle maddi ve manevi tazminat istemine ilişkindir.

Davalı Banka vekili, diğer davalı ile aralarında taşıma sözleşmesi bulunduğunu, kazanın şoför hatası sonucu oluştuğunu, yapılan sözleşmeye göre kazanın bütün hukuki ve cezai sorumluluğunun diğer davalı taşıyıcıya ait olduğunu, istihdam eden olmadıklarını, husumetleri bulunmadığını savunarak davanın reddini istemiştir. Davalı A. Turizm A.Ş. vekili, kaza sırasında şoförlerinin frenlerin tutmadığını anladığında yolculara arkalara kaçmalarını söylediğini, murisin bu ikaza uymayarak zararın çoğalmasına sebep olduğunu, bu nedenle tazminatta indirim yapılması gerektiğini savunmuştur.

Mahkemece, davacılar murisinin kaza yapan servis aracında yolcu olduğu, müterafik kusuru bulunmadığı, davalılar arasında düzenlenen taşıma sözleşmesine göre tüm hukuki sorumluluğun davalı şirkete ait olduğu, destekten yoksun kalınan miktarın bilirkişi tarafından hesaplanmış olduğu, çekilen acının yoğunluğuna göre manevi tazminat taktiri gerektiği sonucuna varılarak davalı banka hakkındaki davanın reddine, maddi ve manevi tazminatın olay tarihinden itibaren yasal faizi ile davalı şirketten tahsiline karar verilmiştir. Kararı davacılar vekili ile davalı şirket vekili temyiz etmiştir.

B.K. 100.maddesinde ise muavin şahısların mesuliyeti düzenlenmiş olup, bir borcun ifasını ya da bir borç ilişkisinden doğan hakkın kullanılmasını bir yardımcı kişiye bırakan kimse, yardımcı kişinin görevi çerçevesinde diğer tarafa zarar vermesinden bu maddeye göre sorumlu tutulmuş olup, bu borç ilişkisinin mutlaka bir akitten doğmuş olması gerekmemektedir. Somut olay incelendiğinde, davacılar murisinin davalı banka personeli olup, davalı banka tarafından temin edilen araçla iş yerine gitmekte iken servis aracının frenlerinin patlaması ile meydana gelen trafik kazasında hayatını kaybettiği tartışmasızdır.

Mahkemece, eksik incelemeye ve yeterli gerekçeye dayanmaksızın davalı bankanın sorumsuzluğunun kabulü ile hakkındaki davanın reddine karar verilmesi doğru görülmemiştir.

11.HD. 19.06.2000, E. 2000/4672-K. 2000/5679

İŞVERENİN YÜKÜMLÜLÜĞÜ - İŞ GÜVENLİĞİ KUSURSUZ SORUMLULUK - TEHLİKE SORUMLULUĞU

Kusursuz sorumluluğun bir türü olan tehlike sorumluluğu ilkesince, işveren, her türlü özen görevini yerine getirmiş olması durumunda dahi, oluşan zararlı sonuçtan sorumludur.

Davacı, **trafik iş kazası** sonucu maluliyetinden doğan maddi ve manevi tazminatın ödetilmesi davasının yapılan yargılaması sonunda, ilamda yazılı nedenlerle reddine ilişkin hükmün süresi içinde temyizden incelenmesi davacı vekilince istenilmesi (...) üzerine (...) işin gereği konuşulup düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi.

Uğradığı bir iş kazası sonucu, beden gücünden %100 oranında yoksun olan davacının açmış olduğu maddi tazminat istemi, zararlandırıcı olayın oluşumunda tarafların kusursuz bulunmaları ve olaya, yolda bulunan bir çukurun etken olması nedeniyle yerinde bulunmamişsa da bu sonuç usul ve yasaya uygun bulunmamaktadır.

Dosyadaki bilgi ve belgelerden anlaşıldığı üzere dava konusu olay **mühendis olarak işveren nezdinde görev yapan davacının, kendisine tahsis edilen sevk ve idaresindeki araçla, iş sahasından, sosyal tesise geldiği sırada ve tali yolda seyrederken meydana gelmiş, aracın çukura girmesine bağlı olarak araç yoldan çıkmış ve araçtan fırlayan davacı yaralanmıştır.** Mahkemece kabul edilen son kusur bilirkişi raporunda; olayda taraflara kusur verilmemiş, zararlandırıcı olay, yol şartlarına bağlanmıştır. Mahkeme, bu gibi durumlarda; **illiyet bağının kesilmesi nedeniyle işverenin sorumluluğuna gidilemeyeceğini** belirlemişse de, bu sonuç yerinde değildir.

Gerçekten Yargıtay uygulamasında ve başlangıçta: iş kazalarıyla ilgili tazminat davaları kusura dayalı olarak çözümlenmekteydi. İş Kanununun 73. maddesinde bu alanda, gerekli ilkeler kabul edilmiş ve **işveren çalıştırdığı işçilerinin sağlık ve iş güvenliklerini koruma yönünde, gereken tedbirleri alma ve araçları temin etmekle yükümlü tutulmuştur.** Ne var ki, **sosyal ve teknik alandaki değişim ve gelişmeler,** işyerlerinde **tehlike** boyutlarını artırmış ve salt kusura dayalı kuralların bu alanda yeterli olmadığı sonucunu ortaya çıkarmıştır. **İşveren kendi alanında her türlü tedbirleri almış olsa dahi; işyeri koşullarından kimi tehlikeli durumlar,** zararlandırıcı sonuçlar meydana gelmektedir. Kusura dayanan **sorumluluk ilkesi, toplum ihtiyaçlarını cevap vermemiş,** adaletsiz durumlar ortaya çıkarmıştır. İşte bu nedenle; kusursuz sorumluluğun bir türü olan **tehlike sorumluluğu** kavramı kabul edilmiş, **işverenin her türlü özen görevini yerine getirmiş olması durumunda dahi, meydana gelen zararlı sonuçtan sorumlu tutulması gerektiği** kabul edilmiştir. Bu anlamda tehlike sorumluluğu mutlak bir sorumluluk olarak nitelendirilebilir. Ancak, belirtmek gerekir ki, **tehlike sorumluluğu** bir "sonuç" sorumluluğu da değildir. Zarar, işyeri koşullarından veya işletmeye özgü tehlikeden doğmamış ve araya giren başka bir nedenden meydana gelmişse, bu durumda işveren zarardan sorumlu tutulmamalıdır. Başka bir anlatımla, işyeri koşullarından doğan tehlike ile zarar arasında uygun illiyet bağı (uygun neden-sonuç bağı) yoksa, işverenin sorumluluğu da yoktur. Illiyet bağının kesilmesi; genelde üç durumda sözkonusu olabilir: Mücbir sebep, üçüncü kişinin veya zarara uğrayanın ağır kusurları, illiyet bağını kesen nedenlerdir. Dava konusu olayda ise, illiyet bağını kesen durum söz konusu bulunmamaktadır. Mahkemece aksinin kabulü ve tehlike (risk) nazariyesinin kabul edilmemesi ve bu arada 27.03.1975 günlü 1/3 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurul Kararındaki görüşe yer verilmemesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

21.HD.01.02.2000, E.1999/9269 - K.2000/496

**BİLGİSAYAR TEKNİSYENİNİN GÖREVİ
ULAŞIMIN KİMİN TARAFINDAN SAĞLANACAĞI
İŞVERENİN SORUMLULUĞU**

Davacılar murisinin bilgisayar teknisyeni olduğu dikkate alınarak şoförlük mesleğindeki bilgi ve deneyimi öncelikle belirlenmek ve işverenle yapılan iş akdinde teknisyenlik yanında görev nedeniyle dış vilayetlere gönderilme durumunda ulaşımın kim tarafından ve nasıl sağlanacağını ortaya konması ve sorumluluğun ancak bu maddi olguların belirlenmesinden sonra saptanması gerekir.

Zararlandırıcı olay bilgisayar teknisyeni olan davacılar murisinin bir trafik kazası sonucu ölümüyle uğranılan maddi ve manevi zararların tazminine ilişkindir. Davacılar murisinin ölümüne, olay günü kullandığı aracın, trafik kurallarına uymaması sonucu **ters yönden gelen kamyonu çarpması neden olmuş** ve bunun sonucu hayatını kaybetmiştir. Olay sonrası düzenlenen trafik raporunda kazanın neden ve durumu hakkında rapor düzenlenmiş ve daha sonra Ceza Mahkemesi'nde olayın davacılar murisinin tedbirsizlik ve acemiliğinin neden olduğu dikkate alınarak kusurun tamamı davacılar murisinde kabul edilerek kamyon şoförü hakkında beraat kararı verilmiştir.

Ceza davasında alınan kusur raporu hukuk hakimini bağlamaz ise de mahkemenin benimsediği maddi olgular hukuk hakimini bağlar. Bu davada alınan kusur raporu ise, kusur paylaşımı yönünden tarafların durumu **trafik kuralları, işçi sağlığı ve iş güvenliği hükümleri göz önünde tutulmak** ve ayrıca 1475 sayılı İş Yasası'nın 73. maddesi de dikkate alınmak suretiyle düzenlenmemiştir.

Özellikle davacılar murisinin bilgisayar teknisyeni olduğu dikkate alınarak şoförlük mesleğindeki bilgi ve deneyimi öncelikle belirlemek ve işverenle yapılan iş akdinde teknisyenlik yanında görev nedeniyle dış vilayetlere gönderilme durumunda ulaşımın kim tarafından ve nasıl sağlanacağını ortaya konması ve sorumluluğun ancak bu maddi olguların belirlenmesinden sonra saptanması gerekirdi. Şu duruma göre yetersiz ve çelişkili rapora dayalı olarak hüküm kurulması usûl ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

21.HD.10.03.1998, E.1998/249 - K.1998/1663

TOPLU VE BİREYSEL TAŞIMA

İşverence sağlanan özel araçla işyerine getirilip götürülen kişinin silâhlı saldırı sonucu öldürülmesi olayı bir iş kazası olup, bu konuda toplu ve bireysel taşımalar arasında bir ayırım gözetilmez ve işverence sağlanan güvence her iki tür taşımayı da kapsar. (506/m.11/A-e)

Davacı, müteveffa eşi M.Çetin Emeç'in silahlı saldırı sonucu öldürülmesinin işkazası niteliğinde olduğunun tesbitine karar verilmesini istemiştir. Mahkeme, ilamında belirtildiği şekilde isteğin kabulüne karar vermiştir.

Hükmün davalı avukatı tarafından temyiz edilmesi üzerine; temyiz dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi:

Dosyadaki yazılara, kararın dayandığı delillerle kanuni gerektirici sebeplere ve özellikle sigortalının, işyerinin hem yazarı, hem de genel koordinatörü olmasına ve tanık beyanıyla anlaşılan çalışma düzenine göre, belli mesai saatlerine bağlı olmayıp, işine erken başlayıp geç saatlere kadar çalıştığı, işin ve görevin niteliği itibariyle kendisine topluca işyerine getirip götürme kuralı uygulanamayacağından, işverence özel bir araç tahsis edilmesine ve bu araçla, evinden işyerine gidip gelmesine ve olay günü de evinden çıkıp işyeri Hürriyet Gazetesi'ne gitmek üzere bu araca binip hareket etmek üzere iken teröristlerin silahlı saldırısı sonucu şoförüyle birlikte ölmesine, 506 sayılı Kanununun 11/A-e maddesindeki amacın; sigortalı, işverenin aracıyla işe getirilip götürülürken uğradığı olayları işkazası saymak olmasına, yasa koyucunun işverenin aracıyla işe getirilip götürülenlere güvence sağlamayı düşünmesine, bu konuda toplu ve münferit taşımalar arasında bir ayırım gözetilemeyeceğine ve böyle bir ayırımın yasakoyucunun amacı ve sosyal güvenlik ilkelerine ters düşeceğine, toplu taşımaya güvence sağlanırken, münferit taşımaları dışlamanın lojik olmayacağı gibi, çoğun içinde azın da bulunacağı kuralıyla da bağdaşmayacağına ve bu düşüncelerle, toplu sözcüğünün, münferit taşımaları da kapsadığının kabulü gerekmesine göre sonucu itibariyle doğru olan hükmün ONANMASINA oybirliğiyle karar verildi.

10.HD.19.06.1992, E.1991/15658 - K.1992/6893

BOZULAN ARACI ONARDIĞI SIRADA ŞOFÖRÜN KAZA GEÇİRMESİ

Otobüs Şoförünün, aracın motorundan ses gelmesi üzerine bakmak için indiği sırada geçirdiği kaza, yürütölmekte olan iş sırasında meydana geldiğinden bir iş kazasıdır. (506/m.11,29,90)

Davaya konu somut olayda, sigortalı Cemil G. davalılardan İ.AŞ.ne ait otobüste Őöför olarak çalışırken, durakta, geçici olarak aracından inmesinden sonra, diğer davalıya ait aracın çarpması sonucunda yaralanmıştır. Sigorta Müfettişı raporunda, sigortalı için işyerinin "aracın içi" olacağı yaklaşımla kazanın, iş kazası olarak değerlendirilemeyeceği; kazayı, "trafik-iş kazası" olarak Kuruma bildiren işveren davalı İ.AŞ.nin, bu hatalı beyanı nedeniyle, 506 sayılı Yasanın 29 ve 90. Maddeleri ile yapılmış tedavi gideri ve ödenmiş, geçici iş göremezlik ödeneğinden, olaya neden olan diğer davalı ile birlikte müştereken ve müteselsilen sorumlu olacağı iddia edilmiş, Mahkemece de bu yönde hüküm kurulmuştur.

Sigorta müfettiş raporunda sigortalının "**otobüsün motorundan ses gelmesi nedeniyle araçtan inip motoruna bakmaya giderken kazanın olduğu**" yönünde ve aksi Kurum tarafından da kanıtlanmayan beyanları dikkate alındığında olay, tanımlanan niteliği ile anılan Yasanın 11. Maddesi uyarınca, "**yürütölmekte olan iş dolayısıyla**" meydana gelmiş olup, iş kazası olarak kabulünde yasal zorunluluk bulunmaktadır. Belirtilen nedenle de, işveren davalı İ.AŞ.nin anılan maddeler uyarınca sorumluluğu yönüne gidilemez.

Kusurlu hareketiyle kazaya neden olan diğer davalının sorumluluğunun yasal dayanağı, anılan Yasanın 39. Maddesidir. Haklarındaki davanın farklı hukuksal dayanakları bulunması karşısında, davalılar hakkında dayanışmalı sorumluluk hükümleri ile karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

10.HD.09.06.2003, E. 2003/4418 - K. 2003/4772

İŞVERENİN TEKNİK ARIZADAN SORUMLULUĞU BOZULAN KAMYONU ONARDIĞI SIRADA KAZA GEÇİREN İŞÇİ

Arızalanan kamyonu onardığı sırada, kimliği belirsiz aracın çarpması sonucu ölen şoförün hahsahiplerinin açtığı davada, işverenin aracın periyodik bakımını yaptırıp yaptırmadığı, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü uyarınca her türlü önlemleri alıp almadığı araştırılmalıdır.

Özet : işverene ait kamyonunda şoför olarak çalışan ölen işçi, kamyonun arıza yapması üzerine tamir için yolun sağında durup, arızayı gidermeye çalışırken, plakası tesbit edilmeyen bir aracın çarpması sonucu ölmüş olup, işverenin kusursuz olduğu gerekçesiyle davanın reddedilmesi doğru olmamıştır.

Mahkemece yapılması gereken, arızalanan kamyonun modeli de nazara alınarak işverence periyodik muayene ve bakımlarının yapılıp yapılmadığı; İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü hükümleri çerçevesinde iş yerinin niteliğine göre iş yerinde uygulanması gerekli olan önlemlerin alınıp alınmadığı, hangi önlemlere işçinin uyup uymadığı yönlerinden ayrıntılı araştırma yaptırmak ve sonucuna göre bir karar vermektir.

Dava, davacıların miras bırakanının iş kazası sonucu ölmesi nedeniyle tazminat istemine ilişkindir. Dava konusu olayda, işverene ait kamyonunda şoför olarak çalışan ölen işçi, malzeme götürdüğü Eskişehir'den dönerken kamyonun arıza yapması üzerine tamir için yolun sağında durup, arızayı gidermeye çalışırken, plakası tesbit edilmeyen bir aracın çarpması sonucu vefat eder. Mahkemece, yetersiz kusur bilirkişi raporu nazara alınarak, işverenin kusursuz olması nedeniyle davanın reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olmuştur.

Gerçekten,dosyada mevcut, gerek Trafik kaza raporunda, C.Savcılığı tahkikatı ve gerekse hükme dayanak alınan kusur raporunda ölen işçinin, **işverene ait kamyonun arıza yapması nedeniyle tamir için çalışırken kazanın olduğu** açıkça saptanmış ve kabul edilmiştir.

Bu maddi olgu nazara alındığında, kusur bilirkişi raporunda; bilirkişiler, iş Kanunu 73.maddesinin öngördüğü koşulları gözönünde tutarak ve özellikle iş yerinin niteliğine göre, iş yerinde uygulanması gereken işçi sağlığı ve iş güvenliği tüzüğünün ilgili maddelerini incelemek suretiyle iş yerinde uygulanması gerekli olan tedbirleri alıp almadığı, hangi önlemleri aldığı, hangi önlemlere işçinin uyup uymadığı, **arızalanan kamyonun modeli de nazara alınarak işverence, periyodik muayene ve bakımlarının yapılıp yapılmadığı** ayrıntılı bir şekilde incelenmek suretiyle kusurun aidiyet ve oranını hiçbir duraksamaya yer vermeyecek şekilde saptamadıkları anlaşılmaktadır.

Mahkemece yapılacak iş; işçi sağlığı ve iş güvenliği konularında uzman bilirkişilere konuyu yeniden yukarda açıklandığı biçimde incelemek gerekirse kamyonunda olmuş veya olabilecek arızaları tesbit açısından tanık bilgisine başvurmak tüm bilgi ve belgeler birlikte değerlendirilerek sonuca göre karar vermektir.

Mahkemece, bu maddi ve hukuki olgular gözönünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir. O halde, davacının bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

21.HD.10.05.2001, 3511-3658

İŞVERENİN TEKNİK ARIZADAN SORUMLULUĞU

TRAFİK-İŞ KAZASI – ZAMANAŞIMI SÜRESİ

Trafik-İş kazası sonucu ölen işçinin, olay günü yönetimindeki araçla göreve giderken kaza yapması durumunda, işveren, eski ve bakımsız araç ile kazalıyı göreve göndermesi nedeniyle kusurludur.

Zararlandıcı olaya maruz kalan işçinin, olay günü sevk ve idaresindeki işverene ait_56 AP 638 plakalı araçla göreve giderken ıslak_ve_kaygan yolda iniş sırasında **frenlerinin tutmaması sonucu** direksiyon hâkimiyetini yitirerek kullandığı aracın şarampolün kenarındaki toprak sete çarparak yan yatması ile meydana gelen trafik iş_kazası_ sonucu.öldüğü dosyadaki bilgi ve belgelerden açıkça anlaşılmaktadır. Yerel mahkemenin hükmüne esas aldığı kusur bilirkişi raporunda da dosya içeriğine uygun şekilde olayın **teknik arızadan kaynaklandığı** sonucuna varılmış, ne var ki kusur dağılımına gidilirken, işverenin teknik arızadan dolayı kusurunun bulunmadığı, ancak 2918 sayılı yasanın 85. ve Borçlar Kanunu'nun 55.maddeleri gereğince işverenin.sorumlu olacağı_sonucuna varılmıştır. Anılan yasal düzenlemeler nedeniyle araç maliki, işleyen ve istihdam eden olarak davalının sorumlu olacağı doğrudur. Ne var ki davalının kusura dayanan sorumluluğunun bulunmadığının kabulü isabetli olmamıştır.

İnsan yaşamının kutsallığı çevresinde işveren, işyerinde işçilerin sağlığını ve iş güvenliğini sağlamak için gerekli olanı yapmak ve bu husustaki şartları sağlamak ve araçları noksansız bulundurmakla yükümlü olduğu İş Kanunu'nun 77. maddesinin açık buyruğudur.

Somut olayda kazaya karışan araç 1982 model olup olay tarihinde 15 yaşındadır. Öte yandan **aracın periyodik bakım ve kontrollerinin** yapıldığına dair davalı tarafça_herhangi bir belge sunulmamıştır. Bu duruma göre **düzenli bakımı yapılmadığı anlaşılan 15 yıllık araçla işçisini göreve gönderen işverenin** İş Kanunu'nun kendisine yüklediği yükümlülüklerin tamamını yerine getirdiğinden söz edilemeyeceği açıktır.

İş Kanununun 77.maddesinin öngördüğü koşullar göz önünde tutularak **işyerinde alınması gerekli önlemlerin alınması ve aracın bakımlarının düzenli yapılması, ekonomik ömrü dolan araçların yenilenmesi** durumunda olayın meydana gelmeyeceği ortadadır. Hal böyle olunca, kusur raporunun, İş Kanunu'nun 77.maddesinin öngördüğü koşulları içerdiği, giderek hükme dayanak alınacak nitelikte olduğu söylenemez.

Mahkemece bu maddi ve hukuki olgular gözönünde tutulmaksızın ve özellikle inandırıcı güç ve nitelikte olmayan 77.maddenin öngördüğü koşulları içermeyen kusur raporunun hükme dayanak alınması isabetsiz olmuştur.

(...)

Mahkemece yukarıda açıklanan maddi ve hukuki olgular gözönünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir. O halde, tarafların bu yönleri akaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

21.HD.07.02.2006, E.2005/13299 - K.2006/810

TEKNİK ARIZADAN İŞVEREN VE İŞLETENİN SORUMLULUĞU

Fren patlaması sonucu şoför muavininin ölümünden araç sahibi, işleten ve işveren olarak sorumludur.

Araç sahiplerinin sorumluluğu kusursuz sorumluluk olup fren patlaması mücbir sebep değildir ve araç sahiplerinin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. Davalıların araç sahibi (işleten-işveren) olarak teknik arızadan da sorumlu oldukları kabul olunmalıdır.

Davacılar, murisleri (N.K.)'un davalılara ait kamyonda şoför muavini olarak çalışmakta iken meydana gelen kazada öldüğünü, davalıların % 100 kusurlu olduklarını ileri sürerek maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuşlardır. Ceza dosyası içinde bulunan 2.11.1981 günlü raporda ise trafik olayının fren patlamasından meydana geldiği bu nedenle sanık şoförün kusuru bulunmadığı, tamamen teknik arızanın kazaya neden olduğu bildirilmiştir. Mahkemece, davacılar davalıların kusuruna dayanarak talepte bulduklarından, oysa davalıların kusurunun bulunmadığı anlaşıldığından bahisle davanın reddine karar verilmiştir.

Davacılar dava dilekçesinde davalıların tamamen kusurlu olduklarını ileri sürmüşlerdir. Davalı (Ö.Y.) ile diğer davalıların miras bırakanı (Ş.K.)nin kamyon sahibi ve işveren oldukları da dava dilekçesinde açıklanmıştır. Olay sırasında (Ö.Y.) ve (Ş.K.) kamyonun malikidir. Bu yön taraflar arasında ihtilafsızdır. Davacılar 18.11.19081 günlü cevaba cevap dilekçesinde davalıların kusursuz sorumluluk prensibine göre de sorumlu olduklarını açıklamışlar, davalılar ise bir itirazda bulunmamışlardır. Gerçekten araç sahiplerinin sorumluluğu kusursuz sorumluluk olup fren patlaması mücbir sebep değildir ve araç sahiplerinin sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. 'Davalıların araç sahibi olup teknik arızadan da sorumlu oldukları nazara alınmadan yazılı şekilde davanın reddine karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirir.

4.HD.30.05.1983, E.1983/3705 - K.1983/5700

TEKNİK ARIZADAN İŞVERENİN SORUMLU OLMASI TAZMİNATTAN İNDİRİM YAPILAMAYACAĞI

Teknik arızadan işveren sorumlu olup, kazanın oluşunda davacının kusuru bulunmamasına göre,tazminattan indirim yapılması doğru değildir.

Zararlandırıcı sigorta olayı, aracın lâstiklerinin patlaması sonucu oluştuğu ve bu durumun teknik arıza olarak bilirkişilerce değerlendirildiği, hükme dayanak alınan kusur raporu içeriğinden anlaşılmaktadır. Öte yandan teknik arızadan, 2918 sayılı Yasa'nın 85.maddesi gereğince, işletenin sorumlu olduğu ortadadır. Olayın oluş şekline göre, davacının olayda kusurunun olmadığı da göztülmeden hesaplanan tazminattan %20 oranında indirim yapılması da isabetsizdir. Bundan başka, davacı 01.01.1997 tarihinde emekli olduğuna göre, emekli olduğu tarihten 60 yaşına kadar geçecek süresin asgari ücret üzerinden hesabı yapılması gerektiği Dairemizin yerleşmiş görüşlerindedir.

Yapılacak iş, zararlandırıcı sigorta olayında, davacının kusurunun bulunmadığı gözetilerek ve özellikle teknik arızadan da olayın oluş şekline göre işverenin kusurlu bulunduğu gözönüne alınarak ve davacının emekli olduğu tarihteki yaşı da dikkate alınarak 60 yaşa kadar olan aktif dönemin asgari ücret üzerinden hesaplamak ve sonucna göre karar vermekten ibarettir.

21.HD.03.02.2000, E.2000/713 – K.2000/639

SERVİS ARACINDAN UYGUN OLMAYAN YERDE İNDİRİLEN İŞÇİ BAŞKA BİR ARACIN ÇARPMASI SONUCU İŞÇİNİN ÖLÜMÜ

Servis aracı ile işyerine giderken, davalı araç şoförünün uygun olmayan bir yerde indirmesi sonucu, işçinin davalıya ait şantiyeye gitmek üzere yolun sağından soluna geçerken üçüncü bir şahıs aracının çarpması sonucu ölümü bir trafik-iş kazasıdır.

İşe giderken geçirilen süre, hizmet süresinden sayılacağından ve dava konusu olay işe giderken gerçekleşmiş olduğundan kaza trafik-iş kazasıdır.

Mahkemece, kazanın oluşunda servis araç sürücüsünün kusuru bulunmadığından, ayrıca kazanın servis aracı dışında meydana gelmiş olması nedeniyle bir iş kazasından söz edilemeyeceği görüşüyle davanın reddine karar verilmiş ise de, bu sonuç usul ve yasaya aykırıdır.

Yapılan incelemede, dinlenen tanık beyanlarından **davacılar murisinin servis aracıyla işe giderken servis aracının işçiyi işyerinin içine kadar götürmeyip** Erzurum-Ilica karayolunun üzerinde bırakıp buradan 5-6 dakikalık yürüme yolu ile davalıya ait Şantiye'ye ulaştığı olay gününden önce de işe gidişlerin bu şekilde olduğu anlaşılmaktadır. Olay günü ise, işçinin servis aracından Erzurum-Ilica yolu üzerinde bırakıldığı, **işçinin davalıya ait şantiyeye gitmek üzere yolun sağından soluna geçerken** yoldan geçen 3. şahsa ait bir aracın çarpması sonucu öldüğü anlaşılmaktadır.

Bilindiği üzere, işe giderken geçirilen süre 506 sayılı Yasa'nın 11. maddesi (e) fıkrası gereğince hizmet süresinden sayılacağından ve dava konusu olay işe giderken gerçekleşmiş olduğundan kazanın trafik-iş kazası olduğu ortadadır.

Hükme dayanak alınan bilirkişi raporunda; bilirkişiler İş Kanununun 73. maddesinin öngördüğü koşulları gözönünde tutarak ve özellikle işyerinin niteliğine göre, işyerinde uygulanması gereken işçi sağlığı ve iş güvenliği tüzüğü'nün ilgili maddelerini incelemek suretiyle, işverenin, işyerinde alması gerekli önlemlerin neler olduğu, hangi önlemleri aldığı, hangi önlemleri almadığı, alınan önlemlere işçinin uyup uymadığı gibi hususlar ayrıntılı bir biçimde incelemek suretiyle kusurun aidiyeti ve oranı hiç bir kuşku ve duraksamaya yer vermeyecek biçimde saptanmadığı anlaşılmaktadır. Hal böyle olunca, kusur raporunun, İş Kanununun 73. maddesinin öngördüğü koşulları içerdiği giderek hükme dayanak alınacak nitelikte olduğu söylenemez.

Yapılacak iş öncelikle iş kazasıyla ilgili SSK müfettiş raporu ile ekleri getirtilerek işçi sağlığı ve iş güvenliği konularında uzman bilirkişilere konuyu yeniden yukarıda açıklandığı biçimde incelemek verilen rapor ve dosyadaki bilgi ve belgelerle birlikte değerlendirilerek sonuca göre karar vermektir ibarettir.

Mahkemece bu maddi ve hukuki olgular gözönünde tutulmaksızın yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

21.HD.01.05.2003, E. 2003/4144-K. 2003/4122

DURAKTA SERVİS ARACINI BEKLERKEN TRAFİK KAZASI GEÇİREN İŞÇİ – İŞ KAZASI SAYILMASI

Sigortalı, servis aracına binmek üzere, işveren tarafından belirlenen yerde beklerken, üçüncü şahsa ait aracın çarpması sonucu yaralanmış olup, bu olayın iş kazası sayılması gerekir. (506/m.11/A-e)

Davacılar, murisleri meydana gelen kazanın bir iş kazası olduğunun tesbitine karar verilmesini istemiştir. Mahkeme, ilamında belirtildiği şekilde isteğin reddine karar vermiştir.

Dava, zararlandırıcı sigorta olayının iş kazası sayılması gerektiğinin saptanması istemine ilişkindir. Zararlandırıcı sigorta olayının, sigortalının işveren tarafından belirlenen yerde, servis aracını beklerken olduğu uyuşmazlık konusu değildir. Uyuşmazlık, sigortalının işe gitmek için işveren tarafından belirlenen durakta servis aracını beklerken, üçüncü şahsa ait aracın çarpması sonucu oluşan zararlandırıcı sigorta olayının iş kazası sayılıp sayılmayacağı noktasında toplanmaktadır.

Sosyal Sigortalar Kanununun bu davanın yasal dayanağını oluşturan 11-A/e maddesine göre, sigortalıların işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere toplu olarak götürülüp getirilmesi sırasında, bedence ve ruhça arızaya uğratan olay iş kazasıdır. Somut olayda sigortalı, servis aracına binmek üzere işveren tarafından belirlenen yerde beklediği sırada, ruhça arızaya maruz kaldığı açıktır. Hal böyle olunca ve özellikle zararlandırıcı sigorta olayının, yukarıda sözü geçen maddenin (e) bendinde vurgulandığı üzere sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere toplu olarak götürülmesi sırasında, başka bir anlatımla, servis aracına binmek üzere işveren tarafından belirlenen yerde beklediği sırada oluştuğuna göre, sigorta olayının iş kazası sayılması gerektiği hukuksal gerçeği ortadadır. Zira, (e) bendinde; "götürülmesi sırasında" sözcüklerinin sigortalıların işveren tarafından belirlenen yerde servis aracına binmek üzere toplu olarak buldukları hazırlık dönemini de kapsadığı söz götürmez. Öte yandan, "götürme sırasında" sözcüklerinin salt-servis aracında geçen süreyi değil, servis aracına binmeden önceki süreyi de kapsadığı biçiminde yorumlamak, sosyal güvenlik hukukunun ilkelerine de uygun düşeceği tartışmasızdır.

Mahkemece, bu maddi ve hukuki olgular gözönünde tutulmaksızın davanın kabulüne karar vermek gerekirken, yazılı şekilde reddine karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir. O halde, davacının bu yönü amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

21.HD. 14.05.1996, E. 1996/2674 - K. 1996/2738

GÖREV DÖNÜŞÜ KAZA GEÇİREN İŞÇİ

Kazalının aynı dönemde isteğe bağlı sigortalı olması, zorunlu sigortalılığa engel değildir. Bu nedenle, video çekimlerinden dönerken yani görev dönüşü kaza geçirilmiş olması, işveren ile kazalı arasında hizmet akdinin varlığının kanıtıdır.

Davacılar vekili, davacıların oğlunun fotoğraf stüdyosu ve video çekimi yapan davalı işyerinde **hizmet akdi** ile 1.4.1990 tarihinde çalışmaya başladığını 19.1.1995 tarihinde düğün salonunda çekim yapıp dönerken **trafik kazası** geçirmesi nedeni ile maddi manevi tazminat istemiştir.

Mahkemece, olayın iş kazası olmaması nedeni ile Asliye Hukuk Mahkemesinin görevli olduğu belirtilerek **görevsizlik** kararı verilmişse de bu sonuca noksan inceleme ve araştırma ile varıldığından, karar usul ve yasaya aykırı olmuştur.

Zira, bu tür olaylarda, **ilişkinin hizmet akdi olup olmadığı** kesin ve açık olarak ortaya konmalıdır. Bu nedenle öncelikle iş yerinin bulunduğu şehir ve semt video çekim stüdyolarında, düğün, nişan, özel günlerde çekime gönderilen elemanların iş yerinde çalıştırılan kişilerce mi, yoksa videonun kiralanması şeklinde mi çalışıldığı örf ve adetin ne olduğu saptanmalıdır.

Dosyadaki mevcut tanık ifadelerinden **işveren ile kazalı arasında hizmet akdinin olduğu** ve video çekimlerinden dönerken yani **görev dönüşü kazanın olduğu** ağırlık kazanmaktadır. Öte yandan kazalının aynı dönemde isteğe bağlı sigortalı olması zorunlu sigortalı olmasına engel değildir. Bilindiği üzere, zorunlu sigortalılık tesbit edilen yerde öncelik, zorunlu sigortalılığa verilmelidir. Sosyal Güvenlik sisteminde iradi sistem değil gerçek durumun saptanması önemlidir. (818/m.41,47 , 1475/m.1)

Mahkemece, yukarıda belirtilen araştırma ve değerlendirmeler ile sonuca gitmek gerekirken noksan araştırma ve değerlendirme ile hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozmayı gerektirmiştir. O halde, davacının bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

21.HD.02.04.2002, E.2002/1275-K.2002/2713

YURT DIŞINDA GEÇİCİ İÇİ OLARAK ÇALIŞAN KİŞİ TRAFİK-İŞ KAZASI

YurtdıŐında “geçici işçi” olarak çalışan kişinin geçirdiği trafik-iş kazasından, Sosyal Güvenlik Kurumu sorumlu değilse de, işveren sorumludur.

Davacı, geçirdiği kazanın iş kazası olduğunun tesbitine karar verilmesini istemiştir.

Mahkemece, davacılar murisinin STFA Afenco Jv Konsorsiyumunun Libya'da çalışan işçisi iken sözü edilen şirkete ait araçla; yurda dönmek üzere Tunus Hava Alanına giderken yolda geçirdiği bir trafik kazası sonucu öldüğü ve bu olayın 506 sayılı Yasanın 11. maddesi yönünden ve Sosyal Sigortalar Kurumu açısından bir iş kazası olduğunun tesbitine karar verilmişse de bu sonuca eksik inceleme ile ulaşılmıştır.

Gerçekten, dosyadaki belge ve yazıŐmalardan davacılar murisinin sözü geçen Konsorsiyumun daimi olmayan işçisi statüsünde çalıştığı görülmektedir.

Yurt dışındaki ülkelerde çalışan Türk işçileri yönünden Türk Sisteminin uygulanması için, öncelikle çalışılan ülke ile Türkiye Cumhuriyeti arasında yöntemince yürürlüğe sokulan bir andlaşmanın varlığı gerekir. T.C. ile Libya Devleti arasında 1985 yılından beri yürürlükte bulunan Sosyal Güvenlik Sözleşmesine göre, Libya'da çalışan Türk uyruklular hakkında sosyal güvenliklerinin nasıl sağlanacağı açıkça kurallara bağlanmıştır. Sözleşmenin 1.maddesinde; akit taraflardan birinin vatandaŐı olup, işveren tarafından, diğer akit taraf ülkelerinde proje uygulaması için gönderilen ve anılan işverenlerden ücret alan kimse, "daimi işçi"; akit ülkelerden birinin vatandaŐı olup, çalışılan ülkenin Sosyal güvenlik mevzuatına tabi olan kimse ise "daimi "mayan işçi" olarak kabul edilmişlerdir.

Öte yandan, sözü edilen sözleşmenin 5.maddesi; akit taraflardan birindeki kuruluş veya şirketlerde çalışan devamlı olmayan işçilerin Sosyal Sigortaya tabi olup, bunların, Sosyal Sigorta primlerinin, yaşlılık primleri dahil tümünün işin yapıldığı ülkenin mevzuatı gereğince kesileceğini ve bu işçilerin, işin yapıldığı ülkedeki, mevzuatın tanıdığı bütün sigorta haklarından yararlanacağını öngörmüŐtür.

Davacılar murisinin ise, dosyadaki belge Ve özellikle, Sosyal Sigortalar MüfettiŐinin hazırladığı rapor ve eklerinde, görüldüğü üzere "daimi olmayan işçi" statüsünde çalışan Konsorsiyum işçisi olduğu anlaşılmaktadır, işveren tarafından temin edilen araçla, Uçağa götürülürken bir iş kazası geçirdiğine göre bu kazanın 506 sayılı yasa açısından iş kazası olmadığı açıkça ortaya çıkmaktadır. Mahkeme bu yönler üzerinde durmamıŐ ve hukuksal nedenler gösterilmeksizin 506 sayılı Yasa hükümlerinin olayda uygulanacağını kabuletmiŐtir.

Yasa hükmünde bulunan Uluslararası bir sözleşmenin gözardı edilmesi ve 06 sayılı Yasanın; hangi nedenle olayda uygulanacağını belirlenmemesi hukuksal kabul edilemez.

Ne var ki bu yanlışlığın düzeltilmesi yeniden yargılamayı gerektirmediğinden hüküm bozulmamalı; olayın 506 sayılı yasa açısından Sosyal Sigortalar Kurumunu yükümlülük altına sokacak bir iş kazası olmayıp, salt işveren yönünden iş kazası olduğunun tesbitine denilmek suretiyle ve düzeltilmiŐ biçimiyle onanması gerekmektedir.

21.HD. 04.12.2000, E. 2000/8407 - K.2000/8747

SÜRÜCÜNÜN KUSURUNDAN İŞVERENİN SORUMLULUĞU ŞOFÖR MUAVİNİNİN ÖLÜMÜNDEN SORUMLULUK

İşverenin aracını kullanan kişinin yaptığı kaza sonucu araçta görevli olarak bulunan “şoför muavininin” ölümünden, araç işleteni asıl işveren ile birlikte alt işveren ortaklaşa ve zincirleme sorumludurlar.

Davacıların murisi, otobüste şoför muavini olarak çalıştığı sırada işverene ait aracın sürücüsü ile dava dışı üçüncü kişiye ait araç sürücüsünün kusurlu hareketleri sonucu meydana gelen trafik iş kazası sonucu ölmüştür. Davalılardan P.Şirketi olayda araç işleteni ve asıl (üst) işveren durumundadır. Hal böyle olunca alt işverenin sorumluluğunun saptanması halinde 506 sayılı yasanın 87. maddesi ve 4857 sayılı yasanın 2. maddesinin 6. fıkrası uyarınca davalı asıl (üst) işveren, alt işveren ile birlikte Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 1.2.1989 tarih 1988/10-717 E. 1989/43 K. Sayılı kararında da açıkça belirtildiği üzere müteselsilen sorumludur.

İnsan yaşamının kutsallığı çevresinde işveren, işyerinde işçilerin sağlığını ve iş güvenliğini sağlamak için gerekli olanı yapmak ve bu husustaki şartları sağlamak ve araçları noksansız bulundurmakla yükümlü olduğu İş Kanununun 77. maddesinin açık buyruğudur. Oysa, Mahkeme işgüvenliği uzmanlarından oluşan bilirkişi heyetinden rapor almadan Ceza Mahkemesinin kusura ilişkin olarak Adli Tıp Kurumu’ndan aldığı rapor ile sonuca gitmiştir. Hükme dayanak alınan Adli Tıp Kurumu raporu, İş Kanununun 77. maddesinin öngördüğü koşulları gözönünde tutarak düzenlenmemiştir. İşyerinin niteliğine göre, işyerinde uygulanması gereken işçi sağlığı ve işgüvenliği tüzüğüne ilgili maddelerini incelemek suretiyle, işverenin, işyerinde alması gerekli önlemlerin neler olduğu, hangi önlemleri aldığı, hangi önlemleri almadığı, alınan önlemlere işçinin uyup uymadığı gibi hususlar ayrıntılı bir biçimde incelenmek suretiyle, kusurun aidiyeti ve oranı hiçbir kuşku ve duraksamaya yer vermeyecek biçimde, saptamadıkları anlaşılmaktadır. Hal böyle olunca, kusur raporunun, İş Kanununun 77. maddesinin öngördüğü koşulları içerdiği giderek hükme dayanak alınacak nitelikte olduğu söylenemez.

Mahkemece yapılacak iş, işçi sağlığı ve iş güvenliği konularında uzman bilirkişilere konuyu yukarıda açıkladığı biçimde incelemek, verilen raporu dosyadaki bilgi ve belgelerle birlikte değerlendirerek ve sonucuna göre karar vermektir.

Öte yandan, 27.3.1957 gün 1/3 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararında da açıklandığı üzere, Borçlar Kanunu’nun 55. maddesi uyarınca istihdam edenin sorumluluğu için kendisinin veya çalıştırdığı kişinin kusuru koşul değildir. Buradaki sorumluluk “özen ve gözetim ödevinin” objektif olarak yerine getirilmesinden kaynaklanan kusura dayanmayan bir sorumluluktur. İstihdam edenin sorumluluğu için, istihdam edenle istihdam olunan arasında çalıştırma ve bağımlılık ilişkisinin bulunması zararın hizmetin ifası sırasında ve hizmetle ilgili olarak oluşması eylemin hukuka aykırı olması ve eylem ile zarar arasında uygun nedensellik bağının bulunması gerekir.

Olayda işverenin aracını kullanan kişinin işveren şirket ortağı olduğu anlaşılmaktadır. Araç sürücüsünün sadece işveren şirket ortağı olması durumunda kusurlu hareketinden doğrudan işveren şirket sorumludur. İstihdam edilen kişi olması durumunda da, olayın istihdam olunanın kusurlu davranışı sonucu oluştuğu ve nedensellik bağının bulunduğu, giderek yukarıda sözü edilen İçtihadı Birleştirme Kararına dayanılarak istihdam eden durumundaki davalı işverenlerin sorumlu olduğu açıktır.

Mahkemece bu maddi ve hukuki olgular göz önünde tutulmaksızın yazılı şekilde eksik araştırma ve inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir. O halde, davacıların bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

TESELLÜM İŞÇİSİ OLARAK İŞYERİ DIŞINDA GÖREVLENDİRİLEN İŞÇİNİN GEÇİRDİĞİ KAZA SONUCU ÖLÜMÜ

Orman deposu dışında tomrukların teslim edildiği yol kavşağının işin niteliği ve yürütümü bakımından işyerinden sayılması; işyerine bağlı yerlerden sayılmaması durumunda ise, sigortalının işyeri dışında görevlendirildiğinin ve tesellüm işçisi olarak görevli iken kazanın vuku bulduğunun kabulü gerekir.

Hak sahipleri tarafından işveren Orman idaresi aleyhine açılan maddi tazminat davasında bilirkişi, sigortalı işçinin tomruk deposunda tesellüm işçisi olarak görevli olduğunu, yüksek tonajlı kamyonların depoya kadar gelememesi nedeniyle tomrukların depodan kamyonların durduğu tali yol ayırımına kadar üçüncü şahıslara ait traktörle nakledilip yol ayırımında kamyonlara tesellüm makbuzu karşılığında teslim edildiğini, olay günü öğle yemeğinden sonra depodan traktöre nakledilmekte olan tomrukların traktör sürücüsünün ıslanıp elbise değiştirmek için ayrılması sırasında, traktörün tesellüm işçisi Kazım tarafından kamyonla yanaştırılırken traktörün devrilip altında kaldığını ve öldüğünü olayın işkazası olduğunu belirtmiş, mahkeme de olayın işkazası olduğunu kabul etmiştir.

Orman idaresinin temyizi üzerine Dokuzuncu Hukuk Dairesi, sigortalı Kazım'ın tesellüm işçisi olduğunu olayın bilirkişi tarafından ifade edilen biçimde meydana geldiğini kabul edip olay ile işverenin fiili arasında uygun neden-sonuç bağı bulunmadığı ve olayın işkazası sayılamayacağı gerekçesi ile kararı bozmuş, bozma hakkında mahkemece bir karar verilmeden davanın takip edilmemesi nedeniyle açılmamış sayılmasına karar verilmiştir.

Haksahibi dosyasında bilirkişi, mahkeme ve Dokuzuncu Hukuk Dairesi, muris Kazım'ın, orman deposu dışında kamyonların durduğu yol kavşağında tomrukları teslim edip tesellüm kağıdını almakla görevlendirilmiş olduğunu kabul etmiş, bu konuda işveren tarafından herhangi bir itiraz sebketmemiş, sigortalı Kazım'ın olay günü deponun dışında, yol kavşağında tesellüm işçisi olarak görevli olmadığı iddia edilmemiş ve giderek bu konuda delil getirilmemiş olduğundan sigortalının tesellüm işçisi olarak depo dışında görevlendirilmiş olduğunun kabulü gerekir.

Orman deposu dışında tomrukların teslim edildiği yol kavşağının 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun 5. maddesi 2. fıkrasında yazılı işin niteliği ve yürütümü bakımından işyerine bağlı bulunan yer olarak kabulü halinde bu yer de işyerinden sayılacağından olayın işyerinde meydana geldiğinin, anılan Kanunun 11/A-a maddesi koşullarının gerçekleştiğinin ve işkazası olduğunun kabulü gerekir. İşyerine bağlı yerlerden sayılmaması halinde ise, sigortalının işyeri haricinde görevlendirildiğinin ve tesellüm işçisi olarak görevli iken kazanın vuku bulduğunun kabulünde zorunluluk bulunmaktadır. Her iki halde de anılan kanunun 11. maddesi koşullarının gerçekleşeceği olayın işkazası sayılacağı Dokuzuncu Hukuk Dairesi kararının kesin yargı durumunu oluşturmadığı düşünülerek gerektiğinde yukarıda açıklandığı şekilde sair deliller de toplanmak sureti ile sonucuna göre karar vermek gerekirken davanın reddi isabetsizdir. O halde, davacıların bu yönü amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

10.HD.18.09.1990, E.1990/6897 - K.1990/7605

**TRAFİK-İŞ KAZASI – KAÇINILMAZLIK OLGUSU
İŞVERENİN SORUMLULUĞU İÇİN KUSURUN ŞART OLMAMASI**

İstihdam edenin sorumluluğu için kendisinin veya çalıştırdığı kişinin kusuru koşul değildir.

Mahkemece, olayın yüzde yüz kaçınılmazlık sonucu meydana geldiğinin kabulü ile istemin tümünden reddi usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

Davacı, işkazası sonucu maluliyetinden doğan tazminatın ödetilmesine karar verilmesini istemiştir. Mahkeme, olayın yüzde yüz kaçınılmazlık olduğu gerekçesiyle istemi reddetmiştir.

Oysa, 27.3.1957 tarih, 1/3 sayılı İçtihadı Birleştirme Kararı'nda da açıklandığı üzere, BK'nin 55. maddesi uyarınca istihdam edenin sorumluluğu için kendisinin veya çalıştırdığı kişinin kusuru koşul değildir. Buradaki sorumluluk "özen ve gözetim ödevinin" objektif olarak yerine getirilmemesinden kaynaklanan kusura dayanmayan bir sorumluluktur. Ne var ki istihdam edenin sorumluluğu için, istihdam edenle istihdam olunan arasında çalıştırma ve bağımlılık ilişkisinin bulunması, zararın hizmetin ifası sırasında ve hizmetle ilgili olarak oluşması, eylemin hukuka aykırı olması ve eylem ile zarar arasında uygun nedensellik bağının bulunması gerekir. Mahkemenin belirtilen bu hukuksal olguları dikkate almaksızın, olayın yüzde yüz **kaçınılmazlık** sonucu meydana geldiğinin kabulü ile istemin tümünden reddi usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir. Şu durumda yapılacak işlem; işin esasına girmek ve olayın oluş biçimini de gözeterek, işverene % 50'den aşağı olmamak üzere bir sorumluluk vermek ve sonuca gitmektir. Mahkemenin yukarıda belirtilen maddi ve hukuksal olguları dikkate almaksızın istemi tümünden reddetmesi ve işin esasına girmemesi usul ve yasaya aykırı olup, bozma nedenidir.

21.HD.25.03.1997, E.1997/2108 - K.1997/2195

www.TazminatHukuku.com